

Briuselis, 2020 09 22
SWD(2020) 184 final

KOMISIJOS TARNYBŲ DARBINIS DOKUMENTAS
POVEIKIO VERTINIMO ATASKAITOS SANTRAUKA

pridedamas prie

pasiūlymo dėl EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVOS

**kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos,
susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe**

{COM(2020) 571 final} - {SEC(2020) 302 final} - {SWD(2020) 183 final}

Santraukos lentelė
Direktyvos, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe, poveikio vertinimas
A. Būtinybė imtis veiksmų
Kodėl? Kokia problema sprendžiama?
Dėl kancerogenų ir mutagenų poveikio darbuotojams kyla didelė rizika darbuotojų sveikatai. EU-OSHA duomenimis¹, Europos Sąjungoje 52 proc. su darbu susijusių mirčių per metus priežastis yra vėžys. Todėl Komisija tęsia Kancerogenų ir mutagenų direktyvos (KMD)² atnaujinimo procesą siūlydama šią ketvirtą papildomų profesinio poveikio ribinių verčių (PPRV) grupę. Tai atitinka KMD nuostatas, pagal kurias reikalaujama, kad, atsižvelgiant į turimą informaciją, būtų nustatytos visų kancerogenų ir mutagenų, kurių atveju įmanoma tai padaryti, PPRV. Šiuo metu trijų šioje iniciatyvoje nagrinėjamų medžiagų, t. y. akrilnitrilo, nikelio junginių ir benzeno, poveikį patiria daugiau kaip milijonas ES darbuotojų. Jei ES lygmeniu nebus imtasi jokių veiksmų, dėl šių trijų medžiagų profesinio poveikio per ateinančius 60 metų vėžiu ir kitomis profesinėmis ligomis susirgtų beveik 2 000 žmonių.
Ko siekiama šia iniciatyva?
Pagrindinis bendras šios iniciatyvos tikslas – toliau stiprinti darbuotojų teisę į aukšto lygio sveikatos apsaugą ir saugą darbe ir išvengti mirčių dėl profesinio vėžio ir kitų sveikatos problemų, kurias sukelia šios trys medžiagos. Siekiant prisidėti prie šio bendrojo tikslo įgyvendinimo, šia iniciatyva bus siekiama trijų konkrečių tikslų: • toliau gerinti apsaugą nuo kancerogenų ir mutagenų profesinio poveikio ES; • didinti ES teisinės sistemos veiksmingumą atnaujinant ją pagal mokslinius duomenis; • užtikrinti didesnį aiškumą, palengvinti įgyvendinimą ir padėti sudaryti ekonominės veiklos vykdytojams vienodesnes sąlygas nustatant būtiniausius reikalavimus ES lygmeniu.
Kokia būtų papildoma ES lygmens veiksmų nauda?
Nustačius naujas arba peržiūrėtas PPRV Kancerogenų ir mutagenų direktyvoje bus galima užtikrinti panašų minimalų darbuotojų apsaugos lygį visoje ES. Iš tiesų, nesant ES lygmens PPRV, kaip yra nikelio junginių ir akrilnitrilo atveju, kai kurios valstybės narės nenustatė jokių nacionalinių PPRV arba nustatė labai skirtingas vertes, todėl darbuotojų apsauga nuo šių medžiagų poveikio labai skiriasi. Kalbant apie benzeną, nors ir yra nustatyta ES profesinio poveikio ribinė vertė, darbuotojų apsauga skiriasi, nes kai kuriose valstybėse narėse patvirtinta mažesnė nacionalinė PPRV. Šia iniciatyva ne tik bus nustatytas panašus minimalus apsaugos lygis visoje ES, bet ir bus pagerintas aiškumas ir vykdymo užtikrinimas, bus padedama užtikrinti vienodesnes sąlygas sektorių, kuriose tos medžiagos naudojamos, ekonominės veiklos vykdytojams ir išvengti bet kokio darbo dubliavimosi, nes valstybėms narėms nebereikės pačioms atlikti mokslinių analizių PPRV nustatyti.
B. Sprendimai
Kokios su teisėkūra susijusios ir nesusijusios politikos galimybės apsvarstytos? Ar viena iš politikos galimybių pasirinkta kaip tinkamiausia? Kodėl?
Kelios galimybės buvo atmestos, nes nuspręsta, kad jos yra neproporcingos arba ne tokios veiksmingos siekiant šios iniciatyvos tikslų. Tarp šių galimybių yra draudimas darbe naudoti kancerogenines chemines medžiagas, rinkos priemonės (subsidijos, mokesčių lengvatos ir kt.), pramonės savireguliacijos ir rekomendaciniai dokumentai. Pasirinkta tinkamiausia galimybė – Kancerogenų ir mutagenų direktyvoje nustatyti naujas arba peržiūrėtas ES lygmens PPRV. Įvertinti keli PPRV nustatymo scenarijai, įskaitant PPRV, kurioms pritarė trišalis Darbuotojų

¹ EU-OSHA (2017 m.), „Dėl nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų patiriamų išlaidų tarptautinis palyginimas“, paskelbta adresu <https://osha.europa.eu/lt/publications/international-comparison-cost-work-related-accidents-and-illnesses/view>.

² 2004 m. balandžio 29 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/37/EB dėl darbuotojų apsaugos nuo rizikos, susijusios su kancerogenų arba mutagenų poveikiu darbe. Paskelbta adresu <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX:32004L0037>.

saugos ir sveikatos patariamasis komitetas (ACSH) ir kuriomis atsižvelgiama į mokslines rekomendacijas, taip pat į socialinius, ekonominius ir tikslingumo veiksnius. ACSH sudaro vyriausybės, darbdavių ir darbuotojų atstovai. Papildomai prie PPRV, kurioms pritarė ACSH, taip pat nagrinėti kiekvienos medžiagos mažesnės ir didesnės ribinių verčių nustatymo scenarijai.

Remiantis išsamiu poveikio vertinimu, ACSH rekomenduojamos PPRV pasirinktos kaip tinkamiausia galimybė, nes efektyvumo, veiksmingumo ir nuoseklumo prasme jos atitinka geriausius scenarijus. Šios pasirinktos galimybės taip pat laikomos papildančiomis galiojančias kiekvienai medžiagai taikomas priemonės, nustatytas REACH reglamente.

Kas kuriai galimybei pritaria?

Per oficialias dviejų etapų konsultacijas socialiniai partneriai pritarė medžiagų, kurioms taikytinas ketvirtasis KMD pakeitimas, sąrašui.

ACSH sudarantys vyriausybės, darbdavių ir darbuotojų atstovai pritarė visoms pasirinktoms galimybėms, įskaitant siūlomus pereinamuosius laikotarpius, kuriais siekiama mažinti su šiomis trimis medžiagomis susijusias technines ar ekonomines darbdavių problemas.

C. Tinkamiausios galimybės poveikis

Kokie būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) pranašumai?

Trims medžiagoms taikytinos tinkamiausios galimybės visų pirma naudingos tuo, kad padeda užtikrinti daugiau kaip 1 000 000 darbuotojų apsaugą – per ateinančius 60 metų bus išvengta daugiau kaip 1 700 susirgimo profesinėmis ligomis, įskaitant vėžį, atvejų. Sumažinus profesinių ligų atvejų skaičių, darbuotojai ir jų šeimos, be kita ko, patirs mažiau kančių, o jų profesinis gyvenimas bus ilgesnis, kokybiškesnis ir našesnis.

Tinkamiausios galimybės taip pat bus naudingos verslui, nes per ateinančius 60 metų sumažės neatvykimo į darbą atvejų ir su našumu susiję nuostoliai, taip pat bus išmokėta apie 7 mln. EUR mažiau draudimo išmokų. Į numatomą naudą įmonėms neįtraukti tam tikri pranašumai, pvz., didesnis teisinis aiškumas. Šios tinkamiausios galimybės taip pat bus naudingos valdžios institucijoms, nes įgyvendinus jas, be kita ko, sumažės sveikatos priežiūros išlaidos. Numatoma, kad per ateinančius 60 metų nauda valdžios institucijos finansine išraiška sieks 5 mln. EUR.

Be šios ekonominės ir socialinės naudos, benzenui taikytina tinkamiausia galimybė padės sumažinti nevaldomųjų arba pasklidusių išmetamųjų teršalų kiekį kai kuriuose sektoriuose, o tai turės teigiamą poveikį aplinkai. Akrilnitrilui ir nikelio junginiams taikytinos tinkamiausios galimybės neturėtų turėti teigiamo poveikio aplinkai arba jis būtų labai nedidelis.

Kokios būtų tinkamiausios galimybės (jei jos nėra – pagrindinių galimybių) įgyvendinimo išlaidos?

Įmonės turės investuoti, kad atitiktų su tinkamiausiomis galimybėmis susijusius reikalavimus, taip pat skirti papildomų lėšų poveikiui stebėti, o tai turės įtakos veiklos sąnaudoms. Numatoma, kad per ateinančius 60 metų šios išlaidos galėtų siekti 14 mlrd. EUR. Tačiau daugumos įmonių atveju šios išlaidos turėtų būti tvarios, palyginti su jų apyvarta. Be to, į tinkamiausių galimybių rinkinį įtrauktos pereinamojo laikotarpio priemonės, kuriomis siekiama ne tik sumažinti darbdavių patiriamus sunkumus, bet ir išvengti darbo vietų praradimo.

Nors tam tikrais išimtiniais atvejais įmonės gali nuspręsti perkelti padidėjusias išlaidas, poveikio vartotojų kainoms nebus arba jis bus labai nedidelis.

Valdžios institucijos turės investuoti, kad perkeltų šias tinkamiausias galimybes į savo teisės aktus. Numatoma, kad perkėlimo išlaidos gali siekti 2,5 mln. EUR.

Koks bus poveikis verslui, MVĮ ir labai mažoms įmonėms?

Tinkamiausių galimybių rinkinys turės įtakos įmonių veiklos sąnaudoms, nes įmonėms, nepriklausomai nuo jų dydžio, teks diegti papildomas apsaugos priemones. Tačiau numatoma, kad, palyginti su metine apyvarta, su trimis medžiagomis susijusios investicijos turėtų būti tvarios.

Akrilnitrilą naudojančios įmonės daugiausia yra didelės įmonės, o didelę atitinkamų pramonės sektorių, kuriuose naudojami nikelio junginiai ir benzenas, dalį sudaro MVĮ. MVĮ reikalingos investicijos, susijusios su visomis šioje iniciatyvoje aptariamomis medžiagomis, per ateinančius 60 metų sudarys nedidelę MVĮ apyvartos dalį. Tik nedaugeliui nikelio junginius naudojančių MVĮ gali kilti tam tikrų sunkumų siekiant laikytis su tinkamiausia

galimybė susijusių reikalavimų. Dėl šios priežasties į visoms medžiagoms taikytinų tinkamiausių galimybių rinkinį įtraukti pereinamieji laikotarpiai, kuriais siekiama sumažinti galimus sunkumus.
Ar tai turės didelį poveikį nacionaliniams biudžetams ir administravimo subjektams?
Vykdomą užtikrinančios institucijos gali patirti papildomų administracinių ir vykdymo užtikrinimo išlaidų. Tačiau nenumatoma, kad šios išlaidos būtų didelės. Pasirinkta galimybė taip pat turėtų padėti sumažinti valstybių narių socialinės apsaugos ir sveikatos priežiūros sistemų finansinius nuostolius, nes bus užkertamas kelias ligoms. Taip pat tikimasi, kad nauda valdžios institucijoms (beveik 5 mln. EUR) bus didesnė už išlaidas (beveik 2,5 mln. EUR).
Ar bus dar koks nors didelis poveikis?
Tinkamiausių galimybių rinkiniu bus apriboti taikymo valstybėse narėse skirtumai, o tai padės užtikrinti vienodas sąlygas ir dar labiau pagerinti vidaus rinkos veikimą. Šios tinkamiausios galimybės taip pat turės teigiamą poveikį pagrindinėms teisėms, visų pirma nustatytoms Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 2 („Žmogaus teisė į gyvybę“) ir 31 („Teisė į tinkamas ir teisingas darbo sąlygas, kuriomis užtikrinama darbuotojo sauga, sveikata ir orumas“) straipsniuose.
D. Tolesni veiksmai
Kada politika bus persvarstoma?
Siūlomos KMD peržiūros veiksmingumas bus vertinamas atliekant ES direktyvų dėl darbuotojų sveikatos ir saugos vertinimą, kaip nustatyta Direktyvos 89/391/EEB 17a straipsnyje. Siūloma tai padaryti per kitą atitinkamą vertinimo procedūrą, pasibaigus perkėlimo į nacionalinę teisę laikotarpiui.